اولین روزنامه سهامداری ایران (خبرنگاران و کارکنان)

صمت
صنعت معدن تجارت

پنجشنبه
• ۲۴ شهریور ۱۴۰۱
• ۱۸ صفر ۱۴۴۴
• ۱۵ سپتامبر ۲۰۲۲

• سال سی‌ودوم شماره پیاپی ۳۴۷۰ • دوره جدید سال نهم شماره ۲۱۵۲ • ۴ صفحه • قیمت: ۵۰۰۰ تومان

www.smtnews.ir - http://Telegram.me/smtnews

بروزرسانی قوانین بانکی باید در اولویت قرار گیرد

توسعه اقتصاد در گرو اصلاح نظام بانکی

برنامه توسعه سندی است که مبنای آن بازسازی، اصلاح و ارتقای نظام اقتصادی و اجتماعی کشور برای ۵ سال آینده است و برای آن برنامه‌ریزی صورت می گیرد. بسیاری از کشورهای پیشرفته، با برنامه‌ریزی دقیق به سمت توسعه اهداف اقتصادی، اجتماعی و سیاسی حرکت کرده‌اند؛ اما به‌نظر می آید اقتصاد کلیدواژه اهداف توسعه‌ای در اغلب کشورها، از جمله ایران است و بر همین اساس برنامه‌ریزی برای طرح‌های توسعه‌ای باید با نگاه واقع‌بینانه و متناسب با شرایط اقتصادی صورت گیرد تا نتایج مثبتی حاصل شود. آنچه اکنون شاهدیم، اذعان مسئولان به توفیق نیافتن برنامه‌های قبلی توسعه کشور و البته تاخیر یک‌ساله در تدوین برنامه هفتم توسعه است؛ موضوعی که مجمع تشخیص مصلحت نظام را بر آن داشته که سریع‌تر در این زمینه ورود کند. یکی از بخش‌هایی که در تدوین سند توسعه هفتم به آن توجه زیادی شده، نظام پولی و در رأس آن بانک مرکزی است. برخی صاحب‌نظران معتقدند توسعه کشور در گرو اصلاح پایه‌های نظام بانکی است. بر همین اساس به گفته کارشناسان بروزرسانی قوانین بانکی باید در اولویت قرار گیرد. ۴

کارشناسان بر بکارگیری راه‌های مهار تورم تاکید دارند

بازگشت به سیاست اقتصاد بازار آزاد

۲

عکس: آیدا فریدی

یادداشت‌های امروز

کاهش تورم علاج زخم تولید ۲

مطالبات مردمی از اصلاح نظام بانکی ۴

گفت‌وگو

فناوری‌های نوین معدنی در خدمت اهداف توسعه پایدار ۳

خبر روز

نرخ رشد اقتصادی بهار امسال ۴.۳ درصد شد

بر اساس اطلاعات منتشر شده مرکز آمار ایران نرخ رشد اقتصادی بدون احتساب نفت ۴.۳ درصد و با احتساب آن ۳.۸ در فصل بهار امسال بوده است. به گزارش ایسنا، بر اساس آخرین نتایج حساب‌های ملی فصلی مرکز آمار ایران، محصول ناخالص داخلی(GDP) به نرخ ثابت سال ۱۳۹۰ در سه ماهه اول امسال به رقم ۱۸۸۷ هزار میلیارد ریال با نفت و ۱۶۱۴ هزار میلیارد ریال بدون احتساب نفت رسیده است، در حالی که رقم مذکور در فصل مشابه سال قبل با نفت ۱۸۱۸ هزار میلیارد ریال و بدون نفت ۱۵۴۸ هزار میلیارد ریال بوده که نشان از رشد ۳،۸ درصدی تولید ناخالص داخلی با نفت و ۴.۳ درصدی تولید ناخالص داخلی بدون نفت در فصل بهار سال ۱۴۰۱ دارد. نتایج مذکور حاکی از آن است که در فصل بهار ۱۴۰۱ رشته فعالیت‌های گروه کشاورزی رشد منفی ۰،۸، گروه صنایع و معادن ۴.۲ و گروه خدمات ۳.۹ درصد نسبت به فصل بهار سال ۱۴۰۰، رشد داشته است. محاسبات فصلی در مرکز آمار ایران در قالب ۱۸ بخش اصلی متشکل از ۴۲ رشته فعالیت بر مبنای طبقه بندی ISIC.Rev۴ انجام می‌شود.

آگهی مناقصه عمومی تک مرحله‌ای
جمع آوری پسماندهای عمرانی و ساختمانی در سطح منطقه ۲

شناسه ۱۳۸۰۸۷۳

موضوع مناقصه: جمع‌آوری پسماندهای عمرانی و ساختمانی در سطح منطقه۲

مبلغ و نوع سپرده شرکت در مناقصه: مبلغ ضمانت شرکت در مناقصه به صورت مقطوع و به میزان ۵۵،۰۰۰،۰۰۰ ریال که می‌تواند به صورت واریز وجه نقد به حساب سپرده ۲۰۲۵۱۴۶۶۸۵ بانک تجارت به نام منطقه دو شهرداری یزد و یا به صورت ضمانت‌نامه بانکی(دارای اعتبار سه ماهه) در وجه حساب مذکور باشد.

مبلغ و نوع سپرده انجام تعهدات: مبلغ ضمانت انجام تعهدات در هنگام عقد قرارداد معادل ۱۰ درصد مبلغ قرارداد می‌باشد.

پیش پرداخت: پس از انعقاد قرارداد کارفرما می‌تواند نسبت به پرداخت پیش‌پرداخت به پیمانکار طبق آیین‌نامه معاملات مالی شهرداری در ازای دریافت ضمانت‌نامه بانکی اقدام نموده و در هر پرداختی این مبلغ مستهلک می‌شود.

نحوه تأمین اعتبار پروژه: پروژه از محل بودجه سال ۱۴۰۱ شهرداری یزد تأمین اعتبار می‌شود.

مهلت خرید و تحویل اسناد: زمان خرید اسناد مناقصه از تاریخ ۱۴۰۱/۰۶/۲۴ تا تاریخ ۱۴۰۱/۰۶/۲۹ و حداکثر تاریخ ارائه پیشنهاد قیمت در سامانه ستاد(سامانه تدارکات الکترونیکی دولت) به آدرس setadiran.ir و تسلیم مدارک(ضمانت‌نامه بانکی) به دبیرخانه محرمانه حراست شهرداری یزد تا پایان وقت اداری روز سه‌شنبه مورخ ۱۴۰۱/۰۷/۱۲ می‌باشد و کلیه پیشنهادات در ساعت ۸:۰۰ صبح روز پنجشنبه مورخ ۱۴۰۱/۷/۱۴ در دفتر مدیر منطقه دو شهرداری یزد مفتوح و با حضور اعضاء تصمیم‌گیری خواهد شد.

محل انجام کار: شهر یزد(شهرداری منطقه دو)

محل دریافت اسناد: جهت دریافت اسناد مناقصه به سایت setadiran.ir مراجعه نمایید. نظر به اینکه وجه پرداختی مسترد نمی‌گردد قبل از پرداخت وجه نسبت به مطالعه کامل نمونه اسناد اقدام و در صورت تمایل نسبت به واریز مبلغ و خرید اسناد اقدام نمایند.

در صورت عدم رعایت این بند و واریز وجه، شهرداری نسبت به استرداد این وجه هیچ‌گونه مسئولیتی ندارد.

مبلغ فروش اسناد: مبلغ فروش اسناد ۱،۰۰۰،۰۰۰ ریال به صورت واریز نقدی به حساب شماره ۲۰۹۱۵۱۲۲۲۲ بانک تجارت به نام شهرداری منطقه دو یزد) سایر اطلاعات و جزئیات مربوط در اسناد مناقصه مندرج است.

به پیشنهادهای فاقد سپرده و امضاء، مشروط، مخدوش و پیشنهاداتی که بعد از انقضای مدت مقرر واصل شود، سپرده‌های مخدوش و کمتر از میزان مقرر، چک شخصی و نظایر آن مطلقاً ترتیب اثر داده نخواهد شد.

چنانچه برندگان اول تا دوم حاضر به انعقاد قرارداد نشوند سپرده‌های آنها به ترتیب ضبط خواهد شد.

شهرداری در رد یا قبول هر یک از پیشنهادات مختار است.

شرکت در مناقصه و دادن پیشنهاد به منزله قبول شروط و تکالیف شهرداری یزد موضوع ماده ۱۰ آیین‌نامه معاملات شهرداری‌های مراکز استان‌ها می‌باشد.

هزینه چاپ و نشر آگهی به عهده برنده مناقصه می‌باشد.

روابط عمومی منطقه دو شهرداری یزد

آخرین اخبار و تازه‌ترین تحلیل‌ها را در پایگاه خبری
«گسترش نیوز» دنبال کنید
www.Gostaresh.news

صمت
صنعت معدن تجارت

ویژه نامه سراسری صمت به مناسبت هفته دفاع مقدس منتشر می شود

در این شماره می‌خوانید:
-نگاهی به موفقیت‌های شرکت‌های صنعتی در جنگ اقتصادی
-تحلیل و آسیب‌شناسی نقاط ضعف و قوت صنایع
-بررسی نقش شرکت‌های دانش‌بنیان در تحقق شعار سال
-بررسی دستاوردهای جهادی در عرصه صنعت و معدن کشور

تلفن تماس واحد بازرگانی :۰۹۰۲۶۲۹۱۴۸۸/۸۸۷۲۲۷۳۲-۰۲۱
تاریخ انتشار : هفته نخست مهرماه ۱۴۰۱
به طور همزمان در سراسر کشور

یادداشت

کاهش تورم علاج زخم تولید

مهدی کریمی
کارشناس اقتصاد

تولید بخش مولد اقتصاد است، اما از آنجایی که بازگشت سرمایه در این بخش بسیار کند و زمان‌بر است اغلب سرمایه‌گذاران ترجیح می‌دهند در بخش‌های دیگری سرمایه‌گذاری کنند و همین امر منجر به رکود تولید و تضعیف اقتصاد کشور و شکل‌گیری پدیده شوم تورم می‌شود. یکی از شاخص‌هایی که برای ارزیابی آثار اقتصادی و اجتماعی یک سیاست بررسی و محاسبه می‌شود شاخص تورم نرخ مصرف‌کننده است.

بنیان شاخص نرخ مصرف‌کننده، بر یک سبد ترکیبی از هزینه‌های یک خانوار استوار است و میانگین هزینه‌های یک جامعه در این سبد اندازه‌گیری می‌شود. این شاخص محدودیت‌هایی هم دارد که آن را برای بررسی ارزیابی تاثیر یک سیاست بی‌اعتبار می‌کند. مثلا شاخص نرخ تورم در تولید معانی مختلفی دارد و از گرانی مواد اولیه تا تاثیر بر نرخ تمام‌شده برای خریدار را در بر می‌گیرد.

از سوی دیگر افزایش نقدینگی می‌تواند منجر به رشد قیمت‌ها در بازار شود. براساس اعلام بانک مرکزی، نقدینگی فعلی ایران حدود ۵ هزار هزار میلیارد تومان است، اما این نقدینگی چندان جذب بخش تولید و منجر به رشد اقتصاد کشور نشده، بلکه با ایجاد رکود بیشتر به تولید آسیب رسانده است.

در حالی که عامل اصلی رشد پایه پولی و نقدینگی، کسری بودجه دولت است، بدون کنترل کسری بودجه دولت نمی‌تواند از روش‌های غیرتورم‌زا برای تامین کسری بودجه و کنترل انتظارات تورمی و تورم بهره ببرد.

با دخالت‌هایی که دولت‌ها در اقتصاد می‌کنند، فعالان اقتصادی انگیزه سرمایه‌گذاری مولد را از دست داده‌اند و نرخ سرمایه‌گذاری منفی شده است؛ بنابراین دستیابی به رشد اقتصادی تردیدآمیز است. بی‌ثباتی اقتصادی حتی فعالان بخش تولید را وارد بازارهای مالی کرده و اسباب تضعیف بیش از پیش بخش مولد اقتصاد را فراهم آورده است.

رشد اقتصادی در شرایطی محقق می‌شود که تورم کنترل شود، ثبات به بازارها بازگردد و اقتصاد قابل پیش‌بینی باشد. تجارب کشورهای دیگر نشان می‌دهد در شرایط مشابه وضعیت کنونی، می‌توان هر دو هدف رشد تولید و کاهش تورم را محقق ساخت.

این روزها حدود ۵۰ تا ۶۰ درصد ظرفیت واحدهای تولیدی و بنگاه‌های اقتصادی بیکار است که این موضوع باعث کاهش تولید و اشتغال در کشور شده و تورم را تشدید کرده است.

برای کنترل تورم باید نوسانات ارزی کنترل و فشار بر منابع ارزی از طریق تقویت تهاتر تجاری، پیمان‌های پولی و تشویق صادرات کاهش یابد. همچنین در کنار مدیریت مصارف ارزی باید سوداگری ارزی حذف شود. نکته قابل‌توجه این است که تورم علاوه بر اینکه از افزایش تقاضا و متعاقبا افزایش نقدینگی ناشی می‌شود، نتیجه کاهش عرضه نیز هست. در شرایط فعلی به‌دلیل فشار بر تولیدکنندگان تولید در بسیاری از بخش‌ها تا حد زیادی کاهش یافته و این خود به کاهش عرضه منجر می‌شود. حدود ۵۰ تا ۶۰ درصد ظرفیت واحدهای تولیدی و بنگاه‌های اقتصادی خالی است. این موضوع باعث کاهش تولید و اشتغال در کشور شده و تورم را تشدید کرده است. اگر دولت با عزمی راسخ موانع کسب‌وکار را حذف کند، تولید و اشتغال افزایش و در پی آن تورم کاهش می‌یابد.

امسال دولت با افزایش دستمزدها هم به تورم دامن زد، زیرا با افزایش دستمزدها و افزایش نرخ خدمات دولتی میزان تورم در اصل رشد کرد، این در حالی است که اگر واقعا اراده‌ای برای مهار تورم وجود داشته باشد لازم است در جهت تغییر بنیادین ساختار معیوب اقتصاد دولتی اعمال شود، چراکه باوجود و استمرار این ساختار هیچ گونه اصلاحاتی به موفقیت ختم نخواهد شد و تورم اقتصاد را بیشتر در باتلاق فروپاشی فرو می‌برد.

کارشناسان بر بکارگیری راه‌های مهار تورم تاکید دارند

بازگشت به سیاست اقتصاد بازار آزاد

عکس: آیدا فریدی

مارپیچ افزایش نرخ ارز-تورم، کشور را در معرض خطر شکل‌گیری تورم سه‌رقمی و افسارگسیخته قرار داده است. چیزی که «جراحی اقتصادی» نامیده شده عامل افزایش نرخ ارز و شوک‌های متعدد و تشدید بی‌ثباتی اقتصادی است و تورم افسارگسیخته را به‌دنبال داشته است.

حجم نقدینگی در مرز ۵ هزار هزار میلیارد تومان قرار دارد؛ عددی که می‌تواند تمام سیاست‌های مقابله با نقدینگی و در نتیجه کنترل تورم را بی‌اثر کند.

گزارش‌های رسمی نشان می‌دهد از فروردین ۱۴۰۰ تا اردیبهشت ۱۴۰۱ رشد ماهانه نقدینگی جز در فروردین ۱۴۰۰ و فروردین ۱۴۰۱، از ۱.۷ درصد تا ۴.۵ درصد در نوسان بوده است. باوجود اینکه نرخ رشد ماهانه نقدینگی در فروردین ۱۴۰۱ به منفی ۰.۲ درصد رسید و برخی آن را یکی از پیش‌شرط‌های اساسی برای کاهش تورم در ماه‌های آینده و حتی سال بعد عنوان کردند، در نهایت آنچه در گزارش‌های شاخص نرخ مصرف‌کننده مرکز آمار و از همه مهم‌تر درکف بازار نمود دارد، رشد بیشتر قیمت‌ها به‌ویژه در بخش کالاهای اساسی مانند برنج، روغن و... و امکان کنترل نشدن تورم در ماه‌های آینده است؛ به‌ویژه اینکه احتمال می‌رود با تداوم روند فعلی در اردیبهشت ۱۴۰۲ رقم نقدینگی به بیش از ۶ هزار و ۵۰۰ هزار میلیارد تومان برسد. این روند تا همین امروز نیز ادامه دارد.

همه اینها در حالی است که برخی مسئولان دولت از کاهشی شدن نرخ تورم خبر داده و آن را عامل مهار تورم می‌دانند.

صمت درباره کاهش یا افزایش نقدینگی و به تبع آن تورم در ماه‌های آتی و تاپایان سال ۱۴۰۲ براساس برنامه مجمع تشخیص مصلحت نظام و همین‌طور واقعیت موجود در اقتصاد کشور با اقتصاددانان به گفت‌وگو پرداخته است.

> در حالی که درآمدزایی و تولید می‌تواند کاهنده تورم باشد، در کشور ما برعکس است و تورم بالا سال‌هاست به تولید در کشور ضربه زده و بعید به‌نظر می‌رسد در شرایطی که همه شاخص‌های اقتصادی سامان یافته باشد تا سال ۱۴۰۴ به تورم تک‌رقمی نزدیک شویم

خلق پول، یعنی خلق تورم

مرتضی زمانیان، اقتصاددان درباره امکان مهار تورم در نتیجه کنترل نقدینگی در ماه‌های آتی به صمت گفت: یکی از ویژگی‌های نظام بانکی امکان خلق پول توسط بانک‌های تجاری است. بانک‌های تجاری فارغ از میزان منابع و سودآوری‌شان، برای ایفای تعهدات خود در زمینه سود سپرده‌ها، مبلغ سود حساب سپرده‌گذاران را افزایش می‌دهند که این فرآیند در ادبیات بانکی خلق سپرده یا خلق پول نامیده می‌شود.

وی افزود: نرخ سود ۲۰ درصدی گواهی‌های سپرده روزانه قاعدتا بر سرعت افزایش نقدینگی در کشور خواهد افزود و ضروری است سیاست‌گذار ایجاد راهکارهای جلوگیری از تخریب این حجم عظیم نقدینگی را نیز موردتوجه قرار دهد.

وی پیشنهاد داد: هرچند بانک مرکزی از طریق فروش دارایی‌های خود می‌تواند بخشی از پول موجود در شبکه بانکی را محو کند، اما از بین بردن این نقدینگی به قیمت به حراج رفتن دارایی‌های بانک مرکزی، آن هم در شرایطی که نقدینگی از بین رفته با نرخ بالای سود بانکی به‌سرعت بازسازی می‌شود، اشتباهی مبرهن است و تورم را دوچندان خواهد کرد.

▣ نقص در رشد پایه پولی

این استاد دانشگاه بیان کرد: سیاست‌گذار باید به‌دنبال راهکارهایی باشد که اولا سپرده‌های ایجادی در شبکه بانکی بدون هزینه قابل‌توجهی از بین برود یا درصورت ممکن نبودن این امر، حتی‌المقدور امکان نقدشوندگی آنها کاهش یابد.

وی عمده‌ترین عامل رشد نقدینگی را رشد پایه پولی ناشی از افزایش بدهی بانک‌ها به بانک مرکزی دانست و یادآور شد: رشد نقدینگی به دو عامل بستگی دارد؛ یکی رشد پایه پولی و عامل دیگر ضریب فزاینده پولی.

زمانیان اظهار کرد: متاسفانه ضریب فزاینده پولی طی چند سال اخیر افزایش پیدا کرده و دلیل آن گشایش‌هایی است که در عملیات خلق پول توسط بانک‌ها ایجاد شده است.

▣ مهار تورم ضروری است

وی با تاکید بر اینکه اگر چاره‌ای برای وضعیت کنونی تورم در کشور نشود، این بحران می‌تواند نتایج نامطلوبی داشته باشد، گفت: به‌طور قطع این موضوع در ماه‌های آینده تبعات جبران‌ناپذیری خواهد داشت.

این استاد دانشگاه یادآور شد: بحران کنونی که خودش را در بخش ارزی نشان داده (در صورت تداوم) می‌تواند به‌صورت افزایش لجام‌گسیخته تورم هم جلوه‌گر شود که این موضوع تبعات ناخوشایندی خواهد داشت.

وی گفت: بدیهی است بحران اقتصادی گسترده با خود مشکلات اجتماعی می‌آورد.

▣ درد تورم باید ریشه‌ای درمان شود

وی گفت: متاسفانه در حال حاضر نقدینگی‌های خلق‌شده به سمت تولید نمی‌رود، بلکه به سمت استفاده از فرصت‌های رانتی که بر اساس مداخلات دولت ایجاد شده تمایل پیدا می‌کند که این خود تبعاتی دارد.

این اقتصاددان با بیان اینکه تورم با دستور و بخشنامه نه‌تنها کنترل نمی‌شود، بلکه به التهاب آن نیز دامن زده می‌شود، گفت: همواره نگاه دولتمردان به کنترل تورم و کاهش گرانی‌ها دستوری است و فکر می‌کنند با گسترش نظارت‌ها می‌توانند مانع تورم شوند؛ در حالی که تا زمانی که ریشه تورم خشکانده نشود، این شاخص همچنان روند صعود را طی خواهد کرد. وی خاطرنشان کرد: در بخش اقتصاد کلان گرانی‌ها دو منشأ داخلی و بین‌المللی دارد که در حوزه بین‌المللی نرخ کالاهای جهانی افزایش پیدا کرده و از آنجا که ایران نیز کشوری واردکننده است، بخشی از این تورم به اقتصاد ایران هم تحمیل می‌شود.

زمانیان افزود: موضوع بین‌المللی دیگری که موجب افزایش تورم در ایران شده، بلاتکلیفی برجام است، زیرا انتظار جامعه این بود که برجام به نتیجه برسد، اما به نتیجه رسیدن آن طولانی شده و این موضوع به افزایش انتظارات تورمی دامن زده است.

وی با اشاره به اینکه هرچه به آبان ۱۴۰۱ (نوامبر ۲۰۲۲) نزدیک شویم، انتظارات تورمی نیز افزایش می‌یابد، یادآور شد: در آبان (نوامبر) انتخابات مجلس سنا و کنگره امریکا برگزار می‌شود و پیش‌بینی‌ها حاکی از برنده شدن حزب جمهوری‌خواه در این انتخابات است، در حالی که این حزب مخالف احیای برجام و موافق تشدید فشارهای اقتصادی علیه ایران است. زمانیان با تاکید به اینکه برخی عوامل داخلی نیز تورم‌زا هستند، گفت: یکی از عوامل تورم‌زای داخلی افزایش حقوق کارگران است.

این موضوع هزینه‌های تولید را افزایش می‌دهد و با این افزایش، باید منتظر تداوم تورم و گرانی در ماه‌های آتی بود.

وی در ادامه توضیح داد: افزایش عوارض و حقوق گمرکی برخی از اقلام نیز از دیگر عوامل تورم‌زاست، زیرا این موضوع منجر به افزایش نرخ مواد اولیه و اقلام و تجهیزات وارداتی خواهد شد.

این استاد دانشگاه در ادامه حجم بالای نقدینگی را عمده‌ترین عامل تورم در اقتصاد کشور دانست و گفت: ساختار بانک‌های کشور تشدیدکننده ناترازی و افزایش‌دهنده نقدینگی است؛ از همین رو باید اصلاح این ساختار در دستور کار قرار گیرد. در هر صورت تا مشکلات ذکرشده در اقتصاد کشور به‌صورت ریشه‌ای حل نشود، هیچ چشم‌انداز مثبتی برای کاهش نرخ تورم برای ماه‌های آتی و سال آینده وجود ندارد.

زمانیان خاطرنشان کرد: تورم پایین و تک‌رقمی در هر کشوری، به ترازنامه کسب‌وکارها کمک می‌کند و موجب آرامش و ثبات در بازارهای مالی می‌شود، اما اگر نرخ آن از ۱۰ درصد بیشتر شود به تولید، سرمایه‌گذاری، اشتغال و درآمدزایی مردم آسیب می‌زند.

وی افزود: در شرایطی که درآمدزایی و تولید می‌تواند کاهنده تورم باشد، در کشور ما برعکس است و تورم بالا سال‌هاست به تولید در کشور ضربه زده و بعید به‌نظر می‌رسد در شرایطی که همه شاخص‌های اقتصادی سامان‌یافته باشد، تا سال ۱۴۰۴ ایران به تورم تک‌رقمی نزدیک شود.

کسری بودجه؛ تورم بیشتر

هوشنگ شجری، اقتصاددان و استاد دانشگاه درباره چشم‌انداز مهار تورم در کشور در ماه‌های آتی به صمت گفت: دولت در حال حاضر با کسری بودجه شدید روبه‌رو است که سعی کرده این کسری را با افزایش مالیات جبران کند. وی افزود: دیگر راهکار دولت برای جبران کسری بودجه افزایش نقدینگی است که این امر منجر به رشد تورم بی‌سابقه در کشور شد.

وی در ادامه یادآور شد: کمک‌ها و یارانه‌های دولت به مردم و این مدل تسهیلات‌دهی منجر به افزایش نقدینگی و کسری بودجه شد و به‌نوعی اقتصاد کشور در دام تورم و کسری بودجه افتاد. این اقتصاددان توضیح داد: با راهکار انتخابی دولت، هر چه کسری بودجه بیشتر شود، منجر به افزایش نرخ تورم و برعکس خواهد شد. در این شرایط که حجم نقدینگی بالا و کسری بودجه زیاد است احتمال ثبت نرخ‌های بالای برای تورم وجود دارد.

▣ مهار تورم، نیازمند مدیریت اقتصادی

شجری با تاکید بر اینکه مدیریت داخلی عامل مهمی در نجات اقتصاد کشور است، خاطرنشان کرد: دولت با مدیریت شایسته در حوزه اقتصاد کلان به‌ویژه مدیریت نقدینگی و بودجه می‌تواند کشور را از خطر تورم سه‌رقمی نجات دهد. وی اظهار کرد: راه نجات اقتصاد ایران از شرایط فعلی تعامل با دنیا و احترام متقابل و از سوی دیگر تجدیدنظر مدیران کشور در رده‌های مختلف است. متاسفانه سیاست‌هایی که دولت اکنون به‌نام جراحی اقتصادی در حال اجرای آنهاست، منجر به افزایش نرخ کالاها شده است؛ در حالی که فقط قرار به افزایش نرخ ۴ قلم کالای اساسی بود.

این استاد دانشگاه با بیان اینکه در اقتصاد تورم هر بخش به بخش دیگر منتقل می‌شود، اذعان کرد: اگر کالایی در بخشی گران شود، نرخ سایر کالاها نیز افزایش می‌یابد که این افزایش قیمت‌ها فشار بسیار مضاعفی به زندگی مردم وارد و وضعیت معیشتی آنها را بدتر می‌کند. وی با تاکید بر اینکه سیاست‌های فعلی دولت به کسری بودجه دامن می‌زند، گفت: براساس سیاست‌های دولت از یک سو مالیات‌ها افزایش و از سوی دیگر یارانه‌ها کاهش یافته که نتیجه این سیاست‌ها چیزی جز فشار به مردم نیست، اما آنچه مسلم است سیاست‌های نظام باید همگام با سیاست‌های اقتصادی باشد.

▣ انتظار تصویب بودجه انقباضی از مجلس

شجری درباره تصمیمات دولت در راستای کاهش تورم توضیح داد: مجلس در روند تصویب بودجه آن را افزایشی و با کسری زیاد مصوب کرد، در حالی که انتظار تصویب بودجه انقباضی از مجلس می‌رفت و همین انقباضی نبودن بودجه تورم بالا را برای ماه‌های آتی محتمل‌تر می‌کند، زیرا هر چه نقدینگی بیشتری در اثر کسری بودجه در اقتصاد سرگردان باشد، آثار تورمی در بلندمدت نمایان‌تر می‌شود.

وی معتقد است انتظارات تورمی در جامعه به افزایش نرخ تورم کمک می‌کند و مانع کاهش قیمت‌ها می‌شود؛ بنابراین اقتصاد ایران اکنون در وضعیت شکست قرار دارد و متاسفانه کم‌کم به نقطه بحران نزدیک می‌شود.

▣ اقتصاد دوقطبی

این اقتصاددان گفت: در ساده‌ترین حالت جامعه ایران از نظر اقتصادی در مرحله دوقطبی شدن قرار دارد؛ یک عده اکثریت ندار و نیازمند و در سمت دیگر اقلیت برخوردار.

وی ادامه داد: با این وضعیت تورم روزافزون، در آینده چیزی از دهک‌های درآمدی باقی نخواهد ماند که دولت بخواهد متناسب با بودجه خود به آنها یارانه پرداخت کند.

شجری افزود: اگر دولت هر چه سریع‌تر برای مهار تورم مداخله نکند، ادامه این وضعیت فقط به وخامت اوضاع می‌انجامد، زیرا صحبت از اختلاف بر سر چند رقم اعشار نرخ تورم نیست؛ صحبت از رشد چشمگیر تورمی است که از سال ۱۳۲۰ تاکنون بی‌سابقه است. هیچ تضمینی نیست که ادامه این روند، ایران را به ونزوئلایی دیگر تبدیل نکند.

▣ تاثیر برجام بر تورم

وی درباره تاثیر اقتصادی ازسرگیری مذاکرات برجامی و اثر آن بر تورم اظهار کرد: اگر برجام امضا شود، سوئیفت برای ایران آزاد و تبادلات بانکی برای ایران تسهیل می‌شود؛ بنابراین ایران می‌تواند پول‌های خود را در شبکه بانکی جهانی جابه‌جا کند که این موضوع جلوی روند افزایشی تورم را می‌گیرد.

این اقتصاددان نقش بانک مرکزی را در کنترل تورم بسیار پررنگ دانست و گفت: از آنجا که تورم پدیده‌ای پولی است و بر اثر افزایش حجم پول و سرعت گردش آن شکل می‌گیرد، نقش بانک مرکزی، تنها چاپ و نشر پول (پول‌آفرینی) نیست، بلکه این نهاد وظیفه اجرای سیاست‌های پولی (انبساطی و انقباضی) را نیز بر عهده دارد. وی افزود: مسئولیت‌هایی چون تغییر در حجم نقدینگی، تغییر در نرخ بهره پول، نرخ تنزیل مجدد، نرخ سپرده قانونی و خرید و فروش اوراق بهادار، تضمین سلامت سیستم بانکی، امنیت مالی سپرده‌گذاران و نظارت بر عملیات بانک‌ها بر عهده بانک مرکزی است تا سطح عمومی قیمت‌ها (تورم) کنترل و مهار شود.

این استاد دانشگاه بر این باور است که باتوجه به سیاست‌های فعلی دولت که به‌نوعی اقتصاد را به حال خود رها کرده، کنترل نقدینگی و در نتیجه آن تورم برای سال آینده امری محال است و تنها در صورت حصول توافق در برجام تورم به سمت کاهشی شدن میل می‌کند.

وی اظهار کرد: حتی اگر مذاکرات منجر به احیای برجام شود، به‌طور قطع چند ماهی زمان لازم است تا تورم ابتدا کنترل شود و سپس روند کاهشی به خود بگیرد.

سخن پایانی

به‌اعتقاد اقتصاددانان ضعف ساختار اقتصادی کشور سبب شد کسری بودجه، افزایش نقدینگی، قیمت‌گذاری انحصاری، رانت و فساد، تصمیمات سردرگم اقتصادی و تورم‌زا در کشور گسترش یابد و همزمان با افزایش شدید قیمت‌ها، قدرت خرید مردم نیز تنزل یابد و از آنجا که، بیشترین فشار اقتصادی و سنگینی بار ناشی از تورم، بر دوش اقشار کم‌درآمد جامعه قرار دارد، دولت باید با گسترش روابط بین‌المللی و خروج از انزوای سیاسی به سیاست بازارهای باز اقتصادی برگردد تا تورم افسارگسیخته اقتصاد مهار شود و بتوان نگاه مثبتی به کنترل تورم و حتی تک‌رقمی شدن آن طی چند سال آینده داشت.

فناوری‌های نوین معدنی در خدمت اهداف توسعه پایدار

زینب زارع: با شکل‌گیری مراکز تخصصی نوآوری و توسعه فناوری در حوزه معدن، زیرساخت‌های مورد نیاز برای ایجاد تحول در این حوزه فراهم شده است. تحولی که با توجه به برنامه‌های کلان کشور برای کاهش وابستگی اقتصاد به نفت از اولویت‌های کشور بوده و برای رسیدن به نقطه مطلوب جهانی، لازم است این فعالیت‌ها با اهداف توسعه پایدار همراستا باشد. از این‌رو خبرنگار روزنامه صمت از یزد، با ابوالفضل میرحسینی از پیشتازان نوآوری و توسعه فناوری در حوزه معدن در کشور به گفت‌وگو نشسته است.

◉ ابتدا تعریفی از توسعه پایدار ارائه و بفرمایید در حوزه معدن از چه طریقی می‌توان به توسعه پایدار دست یافت.

توسعه پایدار از سال ۲۰۱۵ بیشتر در کانون توجه جهانی قرار گرفته و سند آن در مجمع عمومی سازمان ملل به تصویب رسیده است. این سند شامل ۱۷ هدف کلان و نزدیک به ۱۷۰ هدف خرد بوده که از ابتدای سال ۲۰۱۶ لازم‌الاجرا است.

با نگاهی به اهداف توسعه پایدار که شامل مواردی همچون پایان دادن به فقر، زندگی سالم و ارتقاء رفاه، آموزش باکیفیت، در دسترس بودن آب سالم، دسترسی به انرژی پاک، رشد اقتصادی پایدار و... است، می‌توان مواردی که به صورت مستقیم و غیرمستقیم با حوزه معدنکاری ارتباط دارد را تعیین کرد. گرچه معدن به دلیل تأمین تقریبا تمام بخش‌های اقتصادی کشور می‌تواند در تمام اهداف ۱۷گانه توسعه پایدار مطرح باشد اما، می‌توان به طور مشخص در راستای دستیابی به اهداف کلانی چون رشد اقتصادی پایدار، ارتقای زیرساخت‌های تاب‌آوری و صنعتی فراگیر، الگوی تولید و مصرف پایدار و ارتقای اکوسیستم و جلوگیری از نابودی تنوع زیستی قدم برداشت. به نظر می‌رسد با توجه به شرایط درآمدی معادن در کشور، سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های تاب‌آور و صنعتی مهمترین گام در راستای توسعه پایدار باشد.

◉ توجه به فناوری‌های نوین در حوزه معدن چه تأثیری در دستیابی به توسعه پایدار دارد؟

به نظر می‌رسد بتوان با استفاده از فناوری‌های نوین رسیدن به اهداف توسعه پایدار را تسریع کرد. لازم به ذکر است که در مباحث نظام‌های نوآوری، پارادایم سوم نوآوری با اهداف توسعه پایدار سازمان ملل منطبق شده و عملا نوآوری‌ها و توسعه فناوری نیز در همین بستر ایجاد می‌شود. برگردیم به صحبت اصلی، فناوری در حوزه معدن می‌تواند از طریق تعریف پروژه‌های زیرساختی همچون هوشمندسازی در بخش‌هایی مثل مصرف منابع و ارتقای سلامتی و زندگی سالم، به دستیابی به اهداف توسعه پایدار کمک کند. اجازه بدهید با مثالی این مساله را تشریح کنم. بر اساس مطالعات انجام شده، در کشورهای پیشرفته همچون استرالیا، کانادا، شیلی و ایالات متحده، با به کارگیری فناوری و حرکت در راستای هوشمندسازی معادن، مصرف انرژی به صورت قابل‌توجهی کاهش یافته است. همچنین، با استفاده از فناوری کنترل از راه دور و تجهیزات خودران، در ابتدا زیرساخت‌های فناوری اطلاعات به توسعه بالایی رسیده و در گام بعد منجر به کاهش آسیب‌های اجتماعی و آسیب‌های روحی و جسمی به دلیل فعالیت در معادن شده است. از طرفی معادن در راستای تولید انرژی پایدار قدم برداشته‌اند که از دو جهت یعنی کاهش مصرف سوخت‌های فسیلی و کاهش اثرات زیست‌محیطی به اهداف توسعه پایدار کمک می‌کند. در این کشورها، حتی پا را فراتر گذاشته و به دنبال رسیدن به هدف کربن صفر در معادن هستند.

◉ وضعیت معادن ایران در زمینه استفاده از فناوری برای دستیابی به توسعه پایدار را چطور ارزیابی میکنید و چه پیشنهاداتی برای بهبود این وضعیت دارید؟

معادن ایران را می‌توان از چند جنبه مورد بررسی قرار داد و اینکه چه تعریفی از فناوری و چه سطحی از فناوری مدنظر باشد، پاسخ‌های متفاوتی خواهد داشت. اگر با استانداردهای جهانی و بین‌المللی به سطح فناوری در معادن ایران نگاه شود، در سطوح اولیه فناوری به صورت خاص در معادن بزرگ کشور قرار داریم به این معنا که چند دهه با سطح فناوری جهانی فاصله داریم. اما اگر با شرایط خاص کشور و مسائل تحریم‌های بین‌المللی و مشکلات کلان اقتصادی به این موضوع نگاه کنیم، به دلیل عدم دسترسی به تجهیزات و ماشین‌آلات به روز در معادن، عمده فعالیت‌های فناورانه به مبحث بهینه‌سازی و استفاده بهینه از تجهیزات معطوف بوده است. از این دیدگاه، شرایط تا حدی تعدیل شده و می‌توان امیدوار بود که معادن بزرگ کشور به این فناوری‌ها مجهز شوند. برای مثال معادن بزرگ کشور همچون چادرملو، گل‌گهر و سرچشمه خود را مجهز به سیستم‌های مانیتورینگ و دیسپچینگ نموده و از جهت بهره‌وری تجهیزات و منابع شرایط خود را بهبود بخشیده و از جنبه میزان تولید و افزایش درآمد به شرایط مساعدی رسیده‌اند.

اما در پاسخ به بخش دوم سوال، به نظر می‌رسد اگر اراده‌ای در سازمان‌های بالادستی و تصمیم‌گیر کشور در راستای دستیابی به اهداف توسعه پایدار در معادن وجود داشته باشد، فناوری‌های نوین می‌تواند به خوبی در خدمت این اهداف باشد. هوشمندسازی معدن به صورت همه‌جانبه تمام زنجیره فعالیت‌های معدن را در بر می‌گیرد به نحوی که علاوه بر نظارت و پایش دقیق مصارف در بخش‌های آب و انرژی و رسیدن به نقطه بهینه مصرف، راهکارهای جایگزین و روش‌های بهینه و گلوگاه‌های مصرف مشخص شده و الگوی تولید و مصرف پایدار حاصل می‌شود. در بخش‌های ایمنی که هم از نظر زیست‌محیطی حائز اهمیت است و هم از نظر نیروی انسانی، فناوری کمک قابل‌توجهی را ارائه کرده است که در کشور هم می‌توان با حرکت در این راستا، معادن را با حداقل آسیب‌های محیط‌زیستی و انسانی اداره کرد.

◉ نقش دولت، دانشگاه‌ها و مراکز علمی، معادن و واحدهای وابسته، مراکز نوآوری و شرکت‌های دانش‌بنیان در این حوزه چیست؟

اکتشاف، بهره‌برداری و توسعه معادن در آینده به طور جدی با هوشمندسازی و توسعه فناوری گره خورده است. بخش معدن و زنجیره بالادست و پایین‌دست آن گردش مالی بزرگ و سهم گسترده‌ای در تولید ناخالص ملی دارد. کوچکترین نوآوری می‌تواند به صرفه‌جویی میلیاردها تومان منجر شود و دیگر نمی‌شود معادن را با روش‌های سنتی اداره کرد. معمولا وقتی صحبت از تقاضا و مصرف فناوری می‌شود، گفته می‌شود که باید خرید و استفاده از فناوری را فرهنگ‌سازی کرد. اما مشکل این است که این جمله سال‌هاست گفته می‌شود و نمی‌دانیم چرا هیچ موقع این فرهنگ‌سازی انجام نشده و به نتیجه نمی‌رسد. به نظر می‌رسد نقش دولت در فعال‌سازی سمت تقاضا جدی است. شرکت‌های دانش‌بنیان و محصولات آنها باید مورد اعتماد معادن قرار گرفته و استفاده شوند. دولت باید با استفاده از بسته‌های سیاستی تشویقی و تنبیهی، مدیران معدنی کشور را در راستای خرید و استفاده جدی از محصولات فناورانه به تحرک وا دارد.

همچنین دانشگاه‌ها و مراکز علمی باید برای مقوله معدن هوشمند، سرفصل جدید بین رشته‌ای تعریف کنند. این موضوع ظرفیت بکارگیری فارغ‌التحصیلان بیشتر رشته‌های فنی و مهندسی و مدیریت را دارد. الان مهمترین مشکل اجرا و تکمیل پروژه‌های معدن هوشمند، بحث تیم‌سازی و فارغ‌التحصیلان آشنا و توانمند در این حوزه است. همچنین مراکز پژوهشی و دانشکده‌های معدنی، طرح‌های پژوهشی و پایان‌نامه‌های خود را در این زمینه جهت بدهند. از آنجا که این مباحث بین رشته‌ای هستند، همکاری آموزشی و پژوهشی دانشکده‌های مختلف اهمیت دارد.

در حال حاضر پیاده‌سازی سامانه مانیتورینگ و دیسپچینگ شرکت بیستون کویر یزد فقط در معدن چادرملو بر اساس‌نامه تأیید معدن منجر به بیش از ۱۵ درصد افزایش تولید، و همین مقدار کاهش مصرف سوخت و بسیاری نتایج دیگر شده است. این نتایج حاصل اعتماد یک مدیر معدنی در یک دهه قبل بود. اگر طرح هوشمندسازی معادن به طور کامل اجرا شود، صرفه‌جویی عظیم خواهد بود. بنابراین مهمترین انتظار از معادن اعتماد به شرکت‌های دانش‌بنیان و محصولات نوآورانه آنهاست.

مراکز نوآوری و شرکت‌های دانش‌بنیان باید فرآیندی نگاه کنند و به توسعه و ارتقای کل زنجیره بیاندیشند. محصولات و خدمات فناورانه باید ارتقای بهره‌وری در سرتاسر زنجیره معدن را پوشش دهند. الگوبرداری از کشورهای پیشرفته در این حوزه، همکاری با دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی، کمی‌سازی اثربخشی نتایج فناوری‌های توسعه‌یافته برای معادن از جمله سرفصل‌های اقدامات مهم این مراکز است.

◉ در زمینه هوشمندسازی معادن که این روزها به مبحث مهمی در معدنکاری تبدیل شده است توضیح دهید.

بحث هوشمندسازی را می‌شود در ۵ سطح مطرح کرد. سطح اول این است که شما بتوانید با طراحی و استقرار سامانه‌های نرم‌افزاری و سخت‌افزاری، داده‌های حاصل از فعالیت‌های روزانه را در معادن و صنایع به صورت خودکار جمع‌آوری، توصیف و پایش کنید و در واقع، همواره و هر لحظه جدیدترین اطلاعات را در اختیار مدیران قرار دهید. سطح دوم این است که این انباره داده‌های گسترده را با استفاده از انواع روش‌های علمی تحلیل کنید و برای مقاصدی مانند پیش‌بینی‌ها استفاده کنید. در واقع، سطح دوم به مدیران نگاه به آینده می‌دهد. سطح سوم هوشمندسازی، ارائه راهکارهای هوشمند برای تصمیم‌گیری است. یعنی شما از نتایج سطح دوم استفاده کنید و با استفاده از سامانه‌های تحلیلی، محصولات و خدماتی به مدیران ارائه کنید که نقش سیستم‌های پشتیبان تصمیم و سیستم‌های خبره را بازی کنند. سطح چهارم هوشمندسازی، به خودکارسازی عملیات مربوط می‌شود. برای مثال این که شما بتوانید ماشین‌آلات خودران معدنی داشته باشید. در نهایت، در سطح پنجم شما می‌توانید مدیریت و کنترل هوشمند از راه دور کلیه فعالیت‌ها را انجام دهید. در برخی معادن دنیا توسط شرکت‌هایی مانند ریوتینتو، سطوح چهارم و پنجم هوشمندسازی نیز عملا محقق شده است.

از دیدگاه دیگر، در زنجیره فعالیت‌های معدنی، ما بخش‌های اکتشاف، استخراج، فرآوری و صنایع پایین‌دست مانند فولاد و گندله‌سازی را داریم. اینکه بتوانید ۵ سطح هوشمندسازی فوق را در این زنجیره به طور کامل پیاده‌سازی کنید، با توجه به شرایط حال حاضر کشور ما بحثی اساسی و طولانی‌مدت است.

◉ لطفا مختصری در مورد مرکز توسعه فناوری‌های نوین دیاکو و شرکت‌های تابعه آن توضیح دهید و بفرمایید شرکت‌های دیاکو در زمینه هوشمندسازی معادن چه محصولاتی تولید کردند؟

مرکز توسعه پس از تجربه یک دهه فعالیت در حوزه نوآوری و توسعه فناوری با همکاری شرکت‌های فناور و دانش‌بنیان فعال در حوزه معدنی و صنایع معدنی با هدف تکمیل زنجیره نوآوری و توسعه فناوری تأسیس شده است. با مرور فعالیت‌های انجام شده، مرکز توسعه دیاکو در قالب ۸ شرکت موفق شده است فناوری‌های مختلفی را بومی‌سازی نمایند. ازجمله این فناوری‌ها می‌توان سیستم مانیتورینگ و دیسپچینگ در بخش عملیات معدنکاری، سیستم‌های کنترل و جلوگیری از تصادف، سیستم‌های راداری کنترل جابجایی، سامانه کنترل مصرف سوخت و آب و خدمات فنی ماشین‌آلات را نام برد. علاوه بر این، توسعه سامانه اسکادا بومی به‌عنوان یک سیستم کنترل خودکار صنعتی و سیستم هدایت عملیات تولید صنعتی از جمله این موارد است. بخش دیگری از فعالیت‌های مجموعه ایجاد زیرساخت‌های تولید ماشین‌آلات معدنی در زمینه انفجار و تجهیزات کمکی و الحاقی است به نحوی که ساخت استمینگتراک، آنفوتراک، و امولشنتراک و ساخت انواع هندلر شامل تایرهندلر و استروتهندلر برای تعمیر ماشین‌آلات سنگین معدنی، از جمله دستاوردهای با اهمیت این مجموعه است.

◉ چشم‌انداز آینده مرکز را چگونه می‌بینید؟

این مرکز و شرکت‌های آن تاکنون از پیشروان توسعه فناوری در معادن و صنایع وابسته در کشور بوده‌اند. اگر دهه اول فعالیت این مرکز، دوره راه‌اندازی و کسب جایگاه در حوزه نوآوری و بازار باشد، چشم‌انداز مرکز برای دهه دوم فعالیت این است که با استفاده از تمام ظرفیت‌های ممکن، ضمن حفظ پیشرانی، توسعه شتابان حول سه طرح راهبردی معدن هوشمند، کارخانه هوشمند و بومی‌سازی و نوسازی تجهیزات معدنی با مشارکت بازیگران کلیدی در بخش‌های مختلف خصوصی و دولتی و مراکز علمی و نوآوری است.

◉ فناوری و تحقیق و توسعه در معدنکاری چه اهمیتی از جایگاه تولیدکننده و مصرف‌کننده دارد؟

به این موضوع می‌تواند از هر سه جنبه توسعه پایدار توجه کرد. از یک دیدگاه کلان، معادن و صنایع معدنی هر کشور جزو بخش‌های بالادستی و تأمین‌کننده انواع زنجیره‌های بزرگ اقتصادی آن کشور محسوب می‌شوند. در واقع، سایر بخش‌های اقتصادی کشور مشتری این بخش محسوب می‌شوند. تجربیات جهانی متعدد در کشورهای صاحب معدن و فناوری‌های معدنی نشان داده است که بکارگیری گسترده و با برنامه فناوری در بخش‌های مختلف زنجیره معدنی، می‌تواند به جنبه‌های متعدد اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی کمک شایانی نماید.

از دیدگاه اقتصادی، بکارگیری فناوری می‌تواند باعث صرفه‌جویی‌های متعدد در معادن و صنایع معدنی شده و در نتیجه قیمت تمامشده مواد معدنی و فرآوری آن را کاهش داده و کیفیت موادمعدنی و محصولات فرآوری شده را افزایش دهد. این موضوع، اثرات اقتصادی دوجانبه قابل‌توجهی هم برای معادن و صنایع معدنی در جایگاه تولیدکننده و هم برای مشتریان آنها مانند کارخانه‌های فولاد به‌عنوان مصرف‌کننده دارد.

از دیدگاه اجتماعی، توسعه فناوری و هوشمندسازی کمک می‌کند نقش نیروی انسانی اپراتوری در معادن و صنایع معدنی که معمولا جزو حوزه‌های کاری سخت و زیان‌آور و همراه با خطرات جسمی و روحی محسوب می‌شوند، کاهش یابد. همچنین به فعال شدن واحدهای تحقیق و توسعه معادن و شرکت‌های دانش‌بنیان که نیازمند نیروی انسانی دانشی هستند کمک میکند. از این دیدگاه معادن و نقش آنها در توسعه اجتماعی کشور پررنگ‌تر خواهد شد.

از دیدگاه زیست‌محیطی، بکارگیری فناوری در فرآیندهای اکتشاف تا استخراج و فرآوری می‌تواند ضمن کاهش مصرف منابع آب و انرژی، اثرات زیست‌محیطی نامطلوب فعالیت‌های معدنی به‌ویژه روی مناطق نزدیک به آنها را تا حد زیادی کاهش دهد.

◉ چه پیشنهادهایی برای فراهم کردن سرمایه پایدار در حوزه معدن دارید؟

سرمایه پایدار تحقیق و توسعه در هر بخشی از جمله معدن با مشارکت فعال هر دو سمت تقاضا (هولدینگ‌های بزرگ معدنی، معادن و صنایع معدنی) و عرضه (شرکت‌های فناور و دانش‌بنیان و مراکز نوآوری مرتبط) و همراهی و حمایت مالی اولیه دولت شکل می‌گیرد. تجربه خوبی که در راه‌اندازی صندوق‌های پژوهش و فناوری در کشور داشتیم می‌تواند برای راه‌اندازی شرکت‌های سرمایه‌گذاری خطرپذیر توسعه فناوری با مشارکت حداقل ۳۰ تا ۴۰ درصدی دولت (عمدتا معاونت علمی و فناوری ریاست‌جمهوری و یا صندوق نوآوری و شکوفایی و صندوق توسعه ملی) و ۷۰ درصدی بخش خصوصی در هر دو سمت عرضه و تقاضا بکار گرفته شود. وظیفه اصلی این صندوق‌ها اهرم کردن منابع در راستای تأمین مالی توسعه فناوری است. برای مثال، صندوقی با ۱۰۰ میلیارد تومان سرمایه می‌تواند تا هزار میلیارد تومان خدمات ارائه نماید. البته توسعه فناوری ریسک دارد و بخش خصوصی باید انتظار سودآوری معقول و بلندمدت از این شرکت‌های سرمایه‌گذاری داشته باشد و اجازه دهد تا ۳ سال اول منابع مالی به صورت خطرپذیر اما به صورت هدفمند هزینه شود تا در ادامه بازدهی لازم را داشته باشد. ضمن اینکه این شرکت سرمایه‌گذاری می‌تواند با تشکیل سبدی از پروژه‌های تحقیق و توسعه، ریسک سرمایه‌گذاری را منطقی نماید.

پنجشنبه
۲۴ شهریور ۱۴۰۱- ۱۸ صفر ۱۴۴۴ - ۱۵ سپتامبر ۲۰۲۲- شماره ۲۱۵۲-پیاپی ۳۴۷۰

صمت
صنعت معدن تجارت

منشور اخلاق حرفه‌ای روزنامه‌نگاری در روزنامه صمت: www.smtnews.ir/about.html

صاحب امتیاز: موسسه فرهنگی و مطبوعاتی «صمت»
مدیرمسئول: ناصر بزرگمهر
سردبیر:عاطفه خسروی

تلفن: ۸۲۱۹۰ - نمابر: ۸۸۷۱۳۷۳۰- پیامک: ۳۰۰۰۸۲۱۹۰
سازمان آگهی‌ها: ۳-۸۸۷۲۲۷۳۲ -نمابر آگهی ها: ۸۸۷۲۴۲۱۱-۸۸ ۰۹۰۲۶۲۹۱۴۸۸
امور مشترکین: ۸۸۷۲۲۷۳۵ - روابط عمومی: ۸۸۱۰۵۳۰۹
توزیع و سازمان شهرستان‌ها: ۸۸۷۲۲۷۳۵
تهران، خیابان قائم‌مقام‌فراهانی -کوچه آزادگان شماره ۲۶-کد پستی ۱۵۸۶۷۳۳۸۱۱
روابط عمومی: pr@smtnews.ir آگهی: ads@smtnews.ir
امور استان‌ها: ostanha@smtnews.ir
چاپخانه: انتخاب رسانه

www.smtnews.ir info@smtnews.ir
telegram.me/smtnews instagram.com/smtnewspaper
tozi.smtnews@gmail.com

روزنامه صمت با رتبه ۱
در میان روزنامه‌های تخصصی مقام ۱
در میان روزنامه‌های اقتصادی مقام ۲

عضو انجمن مدیران روزنامه‌های غیردولتی
عضو انجمن مدیران رسانه
عضو تعاونی مطبوعات

کارتون روز

بدون شرح

طرح: حسین علیزاده

بروزرسانی قوانین بانکی باید در اولویت قرار گیرد

توسعه اقتصاد، در گرو اصلاح نظام بانکی

برنامه توسعه سندی است که مبنای آن بازسازی، اصلاح و ارتقای نظام اقتصادی و اجتماعی کشور برای ۵ سال آینده است و برای آن برنامه‌ریزی صورت می‌گیرد. بسیاری از کشورهای پیشرفته، با برنامه‌ریزی دقیق به سمت توسعه اهداف اقتصادی، اجتماعی و سیاسی حرکت کرده‌اند؛ اما به‌نظر می‌آید اقتصاد کلیدواژه اهداف توسعه‌ای در اغلب کشورها، از جمله ایران است و بر همین اساس برنامه‌ریزی برای طرح‌های توسعه‌ای باید با نگاه واقع‌بینانه و متناسب با شرایط اقتصادی صورت گیرد تا نتایج مثبتی حاصل شود. آنچه اکنون شاهدیم، اذعان مسئولان به توفیق نیافتن برنامه‌های قبلی توسعه کشور و البته تاخیر یک‌ساله در تدوین برنامه هفتم توسعه است؛ موضوعی که مجمع تشخیص مصلحت نظام را بر آن داشته که سریع‌تر در این زمینه ورود کند. یکی از بخش‌هایی که در تدوین سند توسعه هفتم به آن توجه زیادی شده، نظام پولی و در رأس آن بانک مرکزی است. به‌گفته خاندوزی، وزیر امور اقتصادی و دارایی، تا زمانی که در متن برنامه توسعه احکامی گنجانده شود که در نتیجه آن ناترازی‌های مالی دولت و نظام بانکی افزایش یابد، برنامه‌ها و اهداف گنجانده شده در چشم‌انداز توسعه کشور برآورده نخواهد شد. گفتنی است ناترازی‌های بودجه‌ای و بانکی در برنامه ششم افزایش یافت، این در حالی است که انتظار می‌رفت خروجی این برنامه نرخ تورم تک‌رقمی و رشد اقتصادی ۸ درصدی باشد. برخی صاحب‌نظران معتقدند توسعه کشور در گرو اصلاح پایه‌های نظام بانکی است. مهم‌ترین بخش برنامه هفتم توسعه طرح اصلاح قانون بانک مرکزی است که براساس آن رئیس کل بانک مرکزی می‌تواند در سیاست‌گذاری‌ها نسبت به قبل مستقل‌تر عمل کند و ابزارهای این کار مانند بحث نظارت بر بانک‌ها هم در اختیار این نهاد قرار داده خواهد شد. صمت در زمینه برنامه نهایی مجلس برای تصویب طرح اصلاح ساختار بانک مرکزی نظر بهارستان‌نشینان را جویا شده است.

عکس: صمت

اصلاحیه قانون بانک مرکزی، در صحن مجلس

محمد صفایی، عضو کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی درباره وضعیت طرح اصلاح قانون بانک مرکزی در کمیسیون اقتصادی به صمت گفت: اکنون کمیسیون اقتصادی در حال بررسی طرح اصلاح قانون بانک مرکزی است و این طرح به‌احتمال زیاد تا اوایل شهریور برای رسیدگی به صحن علنی مجلس می‌رود.

وی افزود: طرح اصلاح ساختار نظام بانکی ۱۲ سال است که در مجلس و در دوره‌های مختلف موردرسیدگی قرار می‌گیرد، اما به‌دلیل مخالفت‌های رئیس کل بانک مرکزی و وزیر اقتصادهای وقت تصویب آن به تعویق افتاده است. وی ادامه داد: در دولت‌های قبل رسیدگی به این طرح در کمیسیون اقتصادی مجلس برای ۱۲ سال متوقف شده و پیشرفتی نداشته است.

این نماینده مجلس شورای اسلامی با تاکید بر اینکه با برداشت دولت‌ها از منابع ارزی بانک مرکزی زمینه ایجاد تورم در کشور فراهم می‌شود، گفت: با قانونی شدن طرح اصلاح ساختار بانک مرکزی دولت به هیچ وجه نمی‌تواند به منابع ارزی بانک مرکزی بدون داشتن مجوز قانونی دست‌اندازی کند.

وی افزود: این طرح گام نخست در راستای استقلال بانک مرکزی از دولت است که موجب شفافیت عملکرد این نهاد و نیز کنترل بازار ارز و ایجاد انضباط مالی در ساختار بانکی کشور می‌شود.

صفایی کف وام‌های خرد را بین ۵۰ تا ۲۰۰ میلیون تومان اعلام کرد و گفت: طرح جدید مبتنی بر این است که بانک‌ها تسهیلات را براساس فهرست اعلامی بانک مرکزی تخصیص دهند. این نماینده مجلس یادآور شد: براساس طرح جدید بانک‌ها نمی‌توانند خودمختار عمل کنند و باید طبق نظر بانک مرکزی مشخص کنند که چه میزان تسهیلات به بخش‌های مسکن، خدمات، تولید و تجارت اختصاص می‌دهند. وی با ضروری دانستن استقلال بانک مرکزی از دولت خاطرنشان کرد: با نظارت بیشتر بانک مرکزی بر بانک‌ها مشکل نظام تسهیلات‌دهی بانک‌های تجاری حل می‌شود و دیگر بانک‌ها نمی‌توانند به‌طور خودمختار اقدام به پرداخت تسهیلات کنند.

صفایی با اشاره به اینکه بخش عمده‌ای از تورم کشور به‌دلیل خلق پول توسط بانک‌ها ایجاد می‌شود، گفت: تسهیلات‌دهی خودسرانه شبکه بانکی باعث پمپاژ نقدینگی به جامعه می‌شود و همین موضوع به افزایش تورم دامن می‌زند.

به‌گفته وی گاهی برخی از بخش‌ها از تسهیلات بانکی بیشتر استفاده می‌کنند و برخی به‌دلیل دسترسی نداشتن به تسهیلات بانکی ضربه بیشتری می‌خورند؛ بنابراین اختیار تسهیلات‌دهی باید در بانک مرکزی متمرکز شود تا عدالت در پرداخت تسهیلات در سیستم پولی و مالی برقرار شود. وی در ادامه افزود: قانون فعلی بانک مرکزی از سال ۵۱ تاکنون بر نظام پولی و مالی کشور حاکم است و قرار است طرح مذکور به بانک مرکزی کمک کند تا بهتر بتواند نظام بانکی را به مسیر تولید هدایت کند.

همچنین این طرح قرار است استقلال نسبی برای بانک مرکزی به‌وجود بیاورد تا این نهاد بتواند سیاست‌گذاری‌های بهتری انجام دهد و پیرو آن تصمیماتی مانند ارز ۴۲۰۰ تومانی که مردم هنوز تبعات سنگین آن تصمیم را تحمل می‌کنند، در کشور شکل نگیرد.

وی با تاکید بر قدیمی بودن قوانین بانکی کشور اظهار کرد: روزآمد نبودن قوانین بانکی باعث ایجاد شکاف عمیق میان سیستم بانکداری ایران و بانکداری حرفه‌ای در جهان شده است.

این عضو کمیسیون اقتصادی مجلس بیان کرد: در صورت همراهی دولت در تصویب طرح اصلاح قانون بانک مرکزی کار تصویب آن تا پایان سال در صحن مجلس به پایان می‌رسد.

تقویت سیاست‌گذاری پولی

مجتبی توانگر، عضو کمیسیون اقتصادی مجلس نیز در تشریح وضعیت طرح اصلاح ساختار قانون بانک مرکزی در کمیسیون اقتصادی به صمت گفت: مهم‌ترین قسمت طرح اصلاح قانون بانک مرکزی این است که رئیس کل بانک مرکزی می‌تواند در سیاست‌گذاری‌ها نسبت به قبل مستقل‌تر عمل کند و ابزارهای این کار مانند بحث نظارت بر بانک‌ها هم در اختیار این نهاد قرار داده خواهد شد تا بتواند با نظارت مناسب به‌طور لازم و کافی اهداف را دنبال کند. وی ادامه داد: سیستم بانکی کشور دارای نواقص و مشکلات فراوانی است؛ از همین رو طرح بانکداری جدید برای بررسی و رای‌گیری نهایی تا پایان ماه به صحن علنی مجلس می‌رود. توانگر با اشاره به لزوم اجرای صحیح قانون بانکداری گفت: اگر طرح جدید بانکداری شکل اجرایی به خود بگیرد، بانک‌ها فقط بانکداری می‌کنند؛ نه اینکه با سوءاستفاده از منابعی که در دست دارند آن را برای سودآوری‌های کلان به بنگاه‌های زیرمجموعه یکدیگر وام بدهند. وی افزود: طرح اصلاح ساختار قانون بانک مرکزی سیاست‌گذاری پولی این نهاد را تقویت می‌کند و در نهایت به کنترل تورم که مهمان ناخوانده ۴۰ ساله اقتصاد کشور است، می‌انجامد و منجر به کاهش التهابات اقتصادی می‌شود.

توانگر در ادامه توضیح داد: در این طرح پیش‌بینی شده ترکیب شورای پول و اعتبار فعلی به هیات عالی پاسخگو و متخصص در حوزه‌های اقتصاد کلان و سیاست‌های پولی و حقوقی بانکی تبدیل شود و بانک مرکزی به آن پاسخگو باشد. وی با اشاره به اینکه براساس طرح اصلاح ساختار قانون بانک مرکزی رئیس کل این نهاد باید سالانه ۲ بار از وضعیت نظام پولی و بانکی به مجلس گزارش دهد، گفت: بنا به اطلاعات موجود، در این طرح کنترل تورم و ثبات سطح عمومی قیمت‌ها، ثبات و سلامت شبکه بانکی و اشخاص تحت نظارت، حمایت از رشد اقتصادی و اشتغال و حمایت از ارزش پول ملی مد نظر قرار گرفته است.

این عضو کمیسیون اقتصادی مجلس تاکید کرد: اگر قوانین، ساختار و نحوه اداره بانک مرکزی اصلاح شود، اثرات مثبت آن در زندگی مردم مشاهده خواهد شد.

وی با تاکید بر اینکه استقلال بانک مرکزی یکی از اهداف ما در طرح اصلاح ساختار قانون بانک مرکزی است، افزود: بانک مرکزی در کشور ما استقلال ندارد و عملا بانکی دولتی به شمار می‌رود که این برای آینده اقتصاد کشور مطلوب نیست.

این عضو کمیسیون اقتصادی، با بیان اینکه اصلاح نرخ سود بانکی و مواردی برای تسهیلگری مراودات مردم با بانک‌ها در دستور کار است، گفت: اگر استقلال بانک مرکزی در دستور کار قرار نگیرد، اصلاح اقتصادی سخت خواهد شد. وی معتقد است با تحمیل تکالیف اضافه، تعهدات و بدهی بانک‌ها افزایش پیدا کند و در نتیجه نقدینگی به‌طور لجام‌گسیخته رشد خواهد کرد.

توانگر با تاکید بر اینکه لازمه شروع اصلاحات در نظام بانکی کشور ایجاد تحول اساسی در بانک مرکزی است، افزود: در صورت تحقق این موضوع، مشکلات نقدینگی برطرف می‌شود و ثبات به نظام پولی و بانکی کشور برخواهد گشت.

وی با اشاره به تصویب کلیات طرح اصلاح ساختار بانک مرکزی و اصلاح نظام بانکی در صحن علنی مجلس، گفت: این طرح هنوز جای کار دارد و باید نظرات متخصصان اقتصاد اسلامی برای اصلاح محتوا و پویایی بهتر این قانون شنیده شود. توانگر یادآور شد: طرح اصلاح قانون بانک مرکزی به کمک کاهش تورم می‌آید، زیرا زمانی که خلق پول توسط بانک‌های تجاری کنترل شود، خود به خود آن بخش از تورم که حاصل رشد نقدینگی است، از میان می‌رود.

وی افزود: خواسته دیگری که در قالب طرح اصلاح نظام بانکی مطرح شده، نظارت دقیق‌تر و وسیع‌تر هیات مدیره بانک‌ها بر عملکرد مدیران اجرایی و کارکنان بانک‌ها در قالب حاکمیت شرکتی و نظارت از طریق کمیته‌های مختلف حسابرسی داخلی است. توانگر ادامه داد: نظارت بانک مرکزی بر تسهیلات و تعهدات کلان اشخاص مرتبط و ذی‌نفع و ممانعت از دست‌اندازی گروه‌هایی از قبیل سهامداران، مدیران و اشخاص مرتبط به سپرده‌های بانک و در اولویت قرار دادن خود برای دریافت تسهیلات از دیگر تاکیدات طرح اصلاح قانون نظام بانکی است.

سخن پایانی

برخی کارشناسان اقتصادی معتقدند بروزرسانی نشدن قوانین بانکداری از سال ۱۳۵۱ تاکنون، منجر به تعمیق روزافزون شکاف بین بانکداری ایرانی و بانکداری حرفه‌ای شده است؛ در نتیجه زیرساخت قانونی ثبات اقتصادی در ایران، نیم قرن از تجربه جهانی عقب مانده و در صورت تداوم وضعیت فعلی، چشم‌انداز تورم و سلامت بانکی امیدوارکننده نیست و سپرده‌های خرد بانکی، نگهبان مقتدری نخواهند داشت.

در همین راستا طرح اصلاح ساختار قانون بانک مرکزی که از مجلس دهم در دستور کار قرار گرفته بود با اصلاحاتی در کمیسیون اقتصادی مجلس در حال بررسی است. مجلس در اردیبهشت سال گذشته، کلیات این طرح را تصویب کرد، اما موضوع اصلاح ساختار نظام پولی و بانکی از چنان اهمیتی برخوردار است که این طرح به‌صورت دوشوری در کمیسیون اقتصادی مجلس بررسی و اصلاح شد و به احتمال زیاد پس از بررسی دقیق در کمیسیون اقتصادی، برای تصویب تا قبل از پایان تابستان راهی صحن علنی می‌شود.

یادداشت

مطالبات مردمی از اصلاح نظام بانکی

محمد رنجبر
کارشناس اقتصاد

تحول نظام بانکی از جمله مطالباتی است که در سال‌های گذشته و در دولت‌های مختلف همواره مطرح بوده و منجر به انجام اصلاحاتی از جانب بانک مرکزی شده، اما هرگز کافی نبوده و حتی رضایت بانک مرکزی را هم در پی نداشته است.

در حال حاضر چه از جانب مردم، رسانه‌ها و تولیدکنندگان و چه نمایندگان مردم در مجلس دائم ضرب اصلاح نظام بانکی نواخته می‌شود و انگار به‌دلیل محوریت نظام بانکی در ساختار اقتصادی کشور این موضوع تبدیل به یک خواست عمومی شده است.

با این حال وقتی با هر گروه به‌طور مجزا صحبت می‌کنیم، درمی‌یابیم مقصود آنها از این خواسته متفاوت از دیگری است و برخی مقصودی که بیان می‌کنند، به‌طور مستقیم به نظام بانکی مربوط نیست و به‌طور مشخص نمی‌دانند که چه اصلاحی در ساختار نظام بانکی یا در قوانین و مقررات یا در شیوه‌ها و رویه‌های اجرایی باید صورت گیرد تا نتیجه بهتری عاید مردم و نظام اقتصادی کشور شود.

این نکته قابل ذکر است که هنگام واگذاری‌ها ذیل اصل ۴۴ قانون اساسی توجیه این بود که باید انحصار دولت و دست‌درازی‌های تکلیفی دولت بر سپرده‌های مردم به‌عنوان بودجه دوم از بین برود، اما امروز در اثر اجرای غلط و نظارت‌های ضعیف، شاهد انحصارها و دست‌اندازی‌ها این بار از جانب بخش خصوصی بر منابع سپرده‌ای یا ارزهای صادراتی هستیم که به‌مراتب خطرناک‌تر و فاسدتر از انحصارهای دولتی است.

طبیعتا یکی از خواسته‌های اصلی مردم، مقامات صالح و دلسوز رفع این مشکلات و نظارت و مدیریت برای اصلاح این امور در شبکه بانکی است که تبدیل به مطالبه عمومی شده است.

مردم می‌خواهند نظام بانکی به‌نحوی اصلاح شود که

۱- تسهیلات و پول کشور به بخش تولید برود و باعث افزایش تولید، رشد اقتصاد و ایجاد اشتغال در کشور شود.

۲- باعث رونق سفته‌بازی و بورس‌بازی در کشور نشود و احیانا خود بانک‌ها دست به این اقدام برای کسب سود بیشتر نزنند. ۳- باعث تورم در کشور نشود و شاخص قیمت‌ها چه به‌صورت عمومی در زمینه کلیه کالاها و خدمات و چه به‌صورت بخشی در یک دسته از کالاها یا دارایی‌ها از قبیل زمین، مسکن، ارز، خودرو و... نشود.

۴- باعث فساد، تبعیض، رانت‌خواری و توزیع ناعادلانه ثروت و درآمد در جامعه نشود، چراکه در شرایط تورمی هر کسی بتواند منابع بیشتری از شبکه بانکی دریافت کند با کاهش قدرت خرید و بازگرداندن آسان‌تر آن صاحب ثروت هنگفتی از محل بهره‌گیری از منابع با قدرت خرید بالا و بازگشت منابع با قدرت خرید پایین خواهد شد.

۵- یک هدف بزرگ‌تر و تخصصی را هم برخی از متخصصان مطرح می‌کنند و آن بر هم نزدن فضای رقابتی از طریق بنگاهداری و انحصارطلبی به‌دلیل دسترسی آسان به سپرده‌های مردم توسط شبکه بانکی است که البته در این زمینه تعابیر و تفاسیر مختلف است.

وقتی به این محورها نگاه می‌کنیم می‌بینیم همه آنها خواسته‌های بحق و مهمی هستند، در حالی که ریشه و مبنای همه آنها صرفا نظام بانکی نیست و با اصلاح نظام بانکی به همه آنها نمی‌توان به‌طور کامل دست یافت.

برخی از این مشکلات دلایلی خارج از نظام بانکی دارند؛ به‌بیان دیگر به نظام قیمت‌گذاری کالاها و خدمات، به بازار کار و نظام دستمزدها، به ساختار بودجه و کسری مداوم آن، به تعرفه‌ها و ساختار تجارت خارجی، به قوانین و مقررات کشور، به تصمیمات مجزا و غیرسیستمی هر یک از وزارتخانه‌های تخصصی مرتبط با بخش‌های اقتصادی از قبیل صمت، کشاورزی، مسکن و ارتباط دارد و با اصلاح نظام بانکی این مشکلات رفع نخواهد شد؛ در حالی که به‌ظاهر و به اشتباه ریشه همه آنها به نظام بانکی منتسب می‌شود.

